

verklaring vanuit het idee dat ook in het grijze verleden elke naam met een bepaalde gedachte of bedoeling bewust gekozen zou zijn. Namen kunnen ook zonder veel nadenken door de stem des volks in gebruik genomen zijn. En nu ik het toch heb over straatnamen en nadenken: in de roman *De hoedenwinkel* (2008) van K. Schippers spelen – een zeldzaamheid! – straatnamen een grote rol. Niemand slaagt erin voor de straten van een compleet nieuw dorp namen te bedenken. De straten willen blijkbaar geen naam, willen van de taal af en alleen ruimte zijn. Meer verkap ik niet.

Noten

- 1 Rechterlijk Archief (RA) 1186 fol. 333.
- 2 RA 1177 f.18.
- 3 's-Hertogenbosch, *stad in het hertogdom Brabant* (2000) 156; zie ook het kaartje met bruggen in D. Hoogma en A. Steketee, 's-Hertogenbosch *Waterstad* ('s-Hertogenbosch 1996) 46 en J. van Oudheusden, *Binnendieze* ('s-Hertogenbosch/Zwolle 1996) 62-63; Van Oudheusden noemt de Lombardsbrug niet en wat bij hem Koningsbrug heet, heet bij Hoogma/Steketee Lombartsbrug.
- 4 Resp. RA 1268 fol. 306v, 20.07.1500 en RA 1248 fol. 42, 14.10.1478.
- 5 In mijn aanvankelijke vermoeden over dit laatste werd ik bevestigd door M. de Bruijn, in zijn artikel 'De voorgeschiedenis van het Keizershof', in: *Bossche Bladen* 5 (2003) 26-29, blz. 27.
- 6 J.A.M. Roelands, *Straat in straat uit* ('s-Hertogenbosch 1984) 34; A.F.O. van Sasse van Ysselt, *De voornamen huizen etc.* ('s-Hertogenbosch 1910-1914) dl. II 60.
- 7 RA 1175 f.182v.
- 8 Zie ook J.W. Bloemink en R. Glaudemans, 's-Hertogenbosch. *Historische relicten in de openbare ruimte* ('s-Hertogenbosch 1995) 42, 55.
- 9 RA 1197 f.9v, 26.11.1425.
- 10 RA 1245 f.264v, 01.06.1476.
- 11 [www.Bossche-Encyclopedie.nl/stratenlijst binnenstad/Korte Waterstraat/panden](http://www.Bossche-Encyclopedie.nl/stratenlijst/binnenstad/Korte%20Waterstraat/panden).
- 12 Respectievelijk RA 1242 fol. 207, 20.07.1473 en RA 1261 fol. 529, 25.10.1491. Welk straatje met 'het Koetsstraetken nu genaamd Dwaterstraetken' (RA 1262 fol. 357, 21.06.1493) bedoeld is, weet ik niet. Ik dank W. Lindemann van de Werkgroep Toponymie van de Kring Vrienden en T. Wetzer voor de toelevering van gegevens uit de Bossche Schepenprotocollen.

De Lezer

Een trouwe lezer uit Frankrijk schrijft ons het volgende: "Met intense belangstelling lees ik iedere keer Bossche Bladen. Het artikel 'Den Bosch in zicht' is boeiend, maar heeft me ook wat teleurgesteld. Sprekend over de Bossche Jerusalemganger Lodewijk Beijs (buurman van Jheronimus Bosch en geen Bosschenaar van geboorte) worden er enkele zeer achterhaalde bronnen aangehaald, terwijl er drie jaar geleden een groot en zeer gedocumenteerd artikel is verschenen van mijn hand in De Brabantse Leeuw over met name ... alle Jerusalemvaarders van 's-Hertogenbosch. Lodewijk Beijs neemt daarin een voornamen plaats in. Er was zelfs een broederschap van Jerusalemgangers in de stad. Daarnaast was er een interessante link tussen bedevaarten en weddenschappen. Opvallend is

eveneens dat een Jerusalem bedevaart nooit als straf werd opgelegd!!! Dat een auteur mijn artikel niet gebruikt is jammer, maar zelfs niet vermeldt, doet vermoeden dat De Brabantse Leeuw door de auteur niet gelezen wordt!!! Zijn collega's van de redactie hebben er blijkbaar ook geen weet van gehad. Overigens is er weliswaar een Jacobsgasthuis opgericht, maar het heeft niet of zeer kort (enkele jaren) gefunctioneerd! Te weinig Compostellagangers reisden via 's-Hertogenbosch. In het Bosch protocol vind je er derhalve zo goed als niets over. Mijn artikel is geplaatst in De Brabantse Leeuw 2006 (p. 234-244); 2007 (p.41-49; 116-119). Hopelijk willen jullie de lezers niet onthouden dat er dus meer en wezenlijk materiaal te vermelden valt. Lucas van Dijck".

Dank voor de terechtwijzing. Nog meer lezen dus. Het punt is natuurlijk, wat mij betreft (AV), dat je in een genealogisch tijdschrift geen informatie verwacht over Jerusalemvaarders. Zo heeft de redactie ook niet in een numismatisch tijdschrift gebladerd. Maar laten wij de grootste boosdoener aan het woord: auteur Valentijn Paquay. 'Inderdaad heb ik genoemd artikel voor het gereedkomen van de drukproef gemist. Inmiddels ben ik er langs een andere weg op gestuit: het levert inderdaad talloze feitjes over die Jerusalemvaarders, uit hoogst uiteenlopende bronnen. Het meeste geeft echter geen nadere informatie over hun tocht.'

AV